

ИГРА НА МИСЪЛТА ИГРА НА ФОРМАТА
/общи и индивидуални похвати при формообразуването/

GAME OF THOUGHT GAME OF FORM
/common and individual approaches to the formation of form/

Гл. ас д-р Емилия Очкова-Димитрова

катедра: „Инженерен дизайн“

ТУ-София

ochkova@tu-sofia.bg

Резюме: Докладът разглежда и интерпретира похвати на формообразуването при различни автори използвайки силикати. Търси връзки с други материали като метал и дърво при изграждането на обекти от различно естество. Анализира комбинацията на структури и форми през призмата на концептуални и функционални идеи. Съпоставя контекста на дизайна с контекста на изкуството чрез формалното пластично въздействие. Разглежда съвременните възможности за формообразуване чрез софтуери отразяващи общите и индивидуални възможности при проектирането.

Ключови думи: *ФОРМООБРАЗУВАНЕ, ПРОЕКТИРАНЕ, ПЛАСТИКА, ДИЗАЙН, ИЗКУСТВО*

Summary: The report examines and interprets form formation techniques employed by various authors using silicates. It seeks connections with other materials such as metal and wood in the construction of objects of diverse nature. It analyzes the combination of structures and forms through the lens of conceptual and functional ideas. It compares the context of design with the context of art through formal plastic impact. It explores contemporary possibilities for form formation using software that reflects common and individual capabilities in design.

Keywords: *FORM FORMATION, DESIGN, PLASTICITY, ART, SILICATES*

Формообразуването в дизайна е процесът на създаване и оформяне на визуални и физически форми, които съставляват даден дизайн. Това включва определянето на формата, размера, пропорциите и структурата на обектите, така че те да бъдат както естетически привлекателни, така и функционални. Основната цел е да се постигне хармония между формата и функцията, като се вземат предвид фактори като материали, технологии и потребителски нужди. Този процес често включва експериментиране с различни идеи и техники, докато се достигне до оптималното решение.

Синтетичните силикатни материали играят ключова роля в съвременната индустрия и ежедневието, предоставяйки надеждни и дълготрайни решения за различни нужди. Комбинирането на керамика с други материали е честа практика в съвременната индустрия и дизайн, тъй като това позволява да се постигнат специфични свойства и функции, които не могат да бъдат постигнати само с един материал. Днес изкуството и дизайнът експериментира с възможностите на материалите чрез новите технологии, но същевременно с това се стремят да запазят естественото възприятие и тактилност на визуалните обекти. Смесването на различни материали в изкуството и дизайна е своеобразен „пространствен колаж“ - техника, която позволява на творците да създават уникални и иновативни произведения. Тази практика не само разширява възможностите за изразяване, но и добавя дълбочина и текстура към крайния продукт.

В настоящият доклад се разглежда творчески експеримент при който се формообразува чрез артистичен подход към материала, през творчески инсталации в които се заменят отделни части, за да се изследват различни отношения между материалите. Използват се силикатни, керамични материали в комбинация на метал и дърво, като се разглеждат различни технологии на обработка при пластичните маси (ръчна обработка, леене) при ламарината и шперплата лазерно рязане. Разглежда се средата, като аспект от цялостното възприемане на обектите.

Позиционирането на формите в екстериорна и интериорна среда е част от синтеза в който се включват отделните елементи.

Общи похвати във формообразуването

Важна за формата е нейната целесъобразност спрямо времето и пространството. Когато говорим за общите похвати при формообразуването се имат предвид два аспекта, от една страна в посока на формата, а от друга на материала и технологията. Търсенето на баланс и хармония се реализира чрез стремеж към ред. Практически се има предвид използването на геометрични форми, които организират композициите или органични форми, които добавят естественост към дизайна. **Пропорционирането, симетрията, ритъма, текстурата и цвета** са общите похвати, които се анализират и реализират артистичен или функционален синтез.

Много автори (тук са отбелязани някои световно известни имена, посочени заради връзката им с използването на керамика в техните произведения) независимо дали са артисти или дизайнери използват **контраста** като подход за изследване на общите формообразуващи елементи. Художници от различни страни и поколения като **Пикасо, Миро, Луи Буржоа, Кенет Ноланд, Джуди Чикаго, Аниш Капур, Джеф Кунс** [1] демонстрират, как керамиката може да бъде интегрирана с други материали, за да създаде уникални и значими произведения на изкуството.

Ключова роля при общите похвати играе експеримента, който дава възможност за анализ, както на въведените от автора идеи, така и на естествените дадености, на средата и нейните въздействия.

На фигура 1 виждаме съпоставянето на една и съща геометрична форма (маса), реализирана от ламарина, (чрез лазерно рязане и сгъване) която в единия случай е от неръждаема стомана, а в другия от черна ламарина. Четирите функционални равнини са различно формообразувани, две от тях са плътни, една е с девет еднакви кръгови отвора и една е сгъната на шест равни сегмента. Естествената ръжда, която се образува при единия материал реализира контраст, тревата като част от екстериорното пространство е независим материал, който подчертава различното въздействие на повърхнинната текстура. Промяната на равнините изграждащи масата предполагат разнообразното използване на предмета.

На фигура 2 се въвежда изделие за бита: дървена подложка и шест керамични купички, което се поставя върху разгледаната ръждива геометрична форма от ламарина. Екстериорната среда се променя, като се запазват естествените материали, вместо трева има каменен зид, чакъл и теракота. По този начин се изследва и търси сходимостта на материала и текстурата.

Фиг.1. материал: черна ламарина, ламарина от неръждаема стомана

Фиг.2. материал: шперплат, глазирана, тъмноизпичаща се керамична маса, черна ламарина;
автор – Е. Очкова

Често пъти при изработването на обекти не се мисли за средата, а тя се оказва значителен фактор при възприемането на обекта. При изкуството това води до различно усещане и въздействие (инсталационно изкуство и редимейд), а при дизайна би могло да спомогне или попречи на функцията или експлоатацията на обекта. Ето защо търсенето и експериментирането с материал и среда е важен аспект при изследванията на форма.

Индивидуални похвати във формообразуването

Важно за индивидуалните похвати при формообразуването е трансформирането на експеримента в „игра“. При тях се разглеждат субективните предпочитания при определянето на формата, които не нарушават общите, но предлагат разнообразие, различен прочит или обогатяват възможностите за усещане на реалността. Чувството към материала е субективно и специфично, то импонира на отделната личност и е израз на индивидуалност, така важна при изграждането на разпознаваем стил и почерк. В тази връзка могат да бъдат отбелязани няколко (избрани на субективен принцип, световни автори с ярък собствен почерк):

- Томас Хетървик (Thomas Heatherwick) Британски дизайнер и архитект, известен със своите иновативни структури и мебели. Той често използва нестандартни материали и технологии в своите проекти.[2]
- Карим Рашид (Karim Rashid) - работи с пластмаса, метал текстил [3]
- Патриция Уркиола (Patricia Urquiola) – работи с дърво метал текстил [4]
- Марсел Вандерс (Marcel Wanders) – работи с порцелан стъкло, текстил [5]
- Родригес (Rodolfo Dordoni) - работи с дърво, кожа, метал [6].
- Джеймс Дирейн (James Dyson) често използва нови и необичайни материали в своите дизайни на продуктови изделия [7]

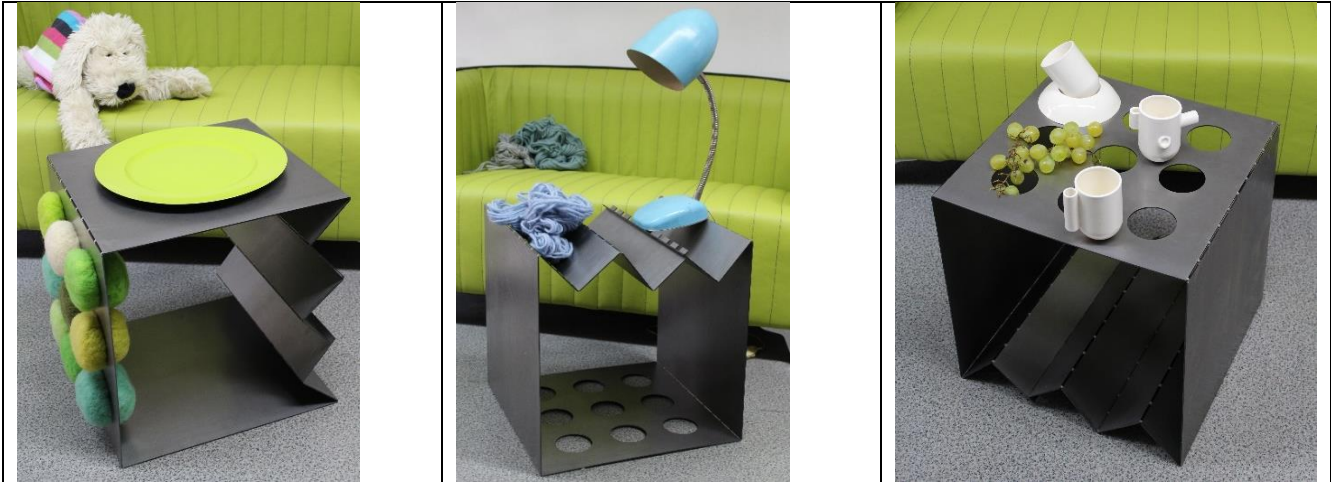
Всеки от тях има свой уникален стил и подход към дизайна, което ги прави толкова успешни и влиятелни в своята област. Свободата при боравенето с материала показва лекотата с която се използват общите похвати и се преобразуват, преживени през творческия процес на комуникация с материите и технологиите.

На фигура 3 е представена (по-горе разгледаната маса), изработена от неръждаема ламарина и комбинирана с порцелан. Порцелановите сфери са изработени чрез отливна техника в гипсови форми, което ги прави прецизни и точни. В две от тях са поставени изрязани с лазер елементи от шперплат. Крайният резултат при въздействие е на отдалечаване от органичното, логичност и строгост. При проектирането на дизайна на масата се търси и безотпаден разкрой на ламарината. Устойчивият дизайн е платформа застъпвана в редица научни изследвания, както в техническите така и в артистичните университети [8]. В преподавателските практики е от особена важност да се предостави на студентите възможността за тактилно изследване на материала. В поредица от упражнения в които да се анализира структурата и поведението на материята спрямо различни въздействия от страна на средата и човека.

Фиг.3. материал: неръждаема стомана, порцелан, шперплат: автор – Е. Очкова

На фигура 4 виждаме вече познатата маса поместена в интериор и аранжирана с обекти и предмети от средата. Наблюдаваме различно въздействие и усещане породено от текстилните материали, керамичните съдове, осветителното тяло. Ако в предходния пример водещи бяха пластичността, светлината и сянката, то тук водещо става топлотата и студенината на формата, чрез цвета и материала. Контрастът породен от материала, позволява на различните аспекти да изпъкнат и да се възприемат по-осезателно‘

Фиг.4. черна ламарина, текстил, порцелан: автор – Е. Очкова

В разгледаните до тук примери се поставя един и същ обект изработен от метал (маса) в комбинация с глина, порцелан, шперплат, текстил и други вече съществуващи обекти, като чаши, лампа, чиния, за да се направи паралел и да се подчертае връзката и въздействието на материалите.

Тази връзка би могла да бъде изследвана чрез основни подходи и методи, които включват анализ на съдържанието, контекстуален и сравнителен анализ. Разделянето на формата на отделни сегменти позволява да бъде усетен всеки аспект, чрез тактилните възприятия.

В дизайна все повече се налага интердисциплинарния подход, който комбинира методи от различни дисциплини. Това позволява по-задълбочено разбиране на сложните взаимовръзки между различните материали, както и тяхното въздействие към средата и човека.

С навлизането и застъпването на новите софтуери за проектиране все повече се загубва усещането и преживяването за истинност. Ето защо от съществено значение става необходимостта от естествена връзка с материала, която да предхожда виртуалното проектиране. Именно в субективните тактилни усещания и интерпретирането им се заключава творческото въображение и креатив. То помага за разбирането на абстрактните и по-сложни мисловни структури и развива възможността за пълноценно осмисляне.

В заглавието **„Игра на мисълта, игра на формата“** се съдържа идеята, че в игровия процес при детето се застъпват редица тактилни усещания. Играта с материала е игра на въображението. В основата на своето развитие и растеж човек трупа сръчности и индивидуален реален опит, развива мисленето си и го подготвя за решаването на по-сложни задачи.

Трансформирането на тактилните усещания в мисъл, позволяват на тази мисловна структура да пресъздава, да експериментира, да влага плътност и съдържание във формата.

Започвайки от усещане, преминавайки към концепция и завършвайки с форма, човекът създава своя утилитарен свят. В този процес така наречен **„игрови“** се залага спонтанността на рефлекс към материалното, като ключов за изграждането на пълноценен смислов опит.

Днес повече от всякога дизайнът се превръща в проектор на преживения опит, уловен и споделен през разнообразни ракурси. В търсене на по-добри условия и по-високо качество на съществуване, човекът трябва да се довери на своята тактилна природа.

Литература

1. Tony Godfrey, "Story of Contemporary Art", 22 Feb 2024, THAMES & HUDSON ASIA LIMITED
2. <https://heatherwick.com/studio/sustainability/>
3. <https://www.karimrashid.com/>
4. <https://patriciaurquiola.com/>
5. <https://www.marcelwanders.com/>
6. <https://www.minotti.com/en/rodolfo-dordoni>
7. <https://royalsociety.org/people/james-dyson-11372/>
8. Георгиева-Гущанова, Б., „От безотпадни конструкции към устойчив дизайн на облекла“
Сборник с доклади от теоретичен семинар „Човекът - мярка за всички неща?
Предизвикателствата на постиндустриалното информационно общество“ 19-20.10.2022г.
Технически университет – София, България, 2023/ 227-232 стр., ISSN: 2603-4999
9. фиг,1,2,3,4 – авторски изделия и снимков материал на автора на публикацията.